

урахуванням індивідуальних особливостей кожного здобувача військової освіти.

Доцільно розробити й реалізувати модель розвитку лідерського потенціалу майбутніх командирів на основі компетентнісного підходу, де провідним є розвиток особистісних лідерських якостей, здобуття професійних знань і формування вмінь ними оперувати у різних ситуаціях, формування потреби в постійному оновленні професійних знань. Важливо також звертатися до провідних практик розвитку лідерського потенціалу в професійній підготовці військових командирів прогресивних країн світу.

Таким чином, розвиток лідерського потенціалу майбутніх командирів є складною системою комплексної, безперервної роботи усіх учасників освітнього процесу, де визначальними є структура особистості майбутніх командирів, їх характер та індивідуальні особливості, рівень сформованості професійної компетентності, етичні принципи, соціально-психологічний клімат та створення належних педагогічних умов, формування потреби в здобутті знань з урахуванням педагогічних принципів.

Borysova A.V.
Advisor: Doctor of Psychological Sciences,
Professor Academic Pidbutska N.V.
NTU"KHPI"

PECULIARITIES OF IDENTITY IN UKRAINIAN ADOLESCENT REFUGEES IN A NEW CULTURAL ENVIRONMENT

Against the backdrop of prolonged military conflict and radical forced displacement, the problem of identity formation among Ukrainian adolescent refugees is gaining increasingly significant importance, as the critical period of personality development coincides with the experience of deep trauma and a fundamental change in the usual socio-cultural environment, which inevitably affects the mental health and prospects for successful social integration of an entire generation.

The relevance of the study is determined by the urgent need of society to develop scientifically grounded, gender-sensitive mechanisms of psychological support aimed at preserving and harmonizing the personal core of adolescents who have found themselves in refugee circumstances.

The aim of my work is to conduct a comprehensive analysis and determine the specific characteristics of identity among Ukrainian adolescents affected by military conflict and forced displacement, as well as to identify the interrelations between migration factors and the peculiarities of their self-determination in a new cultural environment.

The main idea is to prove that, despite a critically high level of psycho-emotional distress, forced migration and cultural shock, while causing a profound emotional rupture, simultaneously serve as a powerful trigger for the activation of internal personal resources that promote the development of a new, integrated, and multicultural identity.

My scientific novelty is based on establishing that, under conditions of forced displacement, the identity of Ukrainian adolescent refugees does not collapse but rather reconstructs, characterized by a high and integrated level, where the three components from the conducted study—namely, national, ethnic, and regional—function as a single interdependent system. The results of the empirical study, conducted on a sample of 44 adolescents (aged 13–18), confirm that national identity acts as the central latent structure in self-perception, evidenced by the highest scores in "Identification with the nation" and "Pride in belonging".

A key element of novelty is the revelation of significant gender differences in identification processes; for instance, girls demonstrate stronger emotional and value commitment to national belonging, which is particularly noticeable in the indicators of "Responsibility" and "Pride" for the nation, while boys exhibit a more restrained and less reflective stance. This indicates that the migration experience in crisis conditions stimulates the strengthening of national identity, but this process requires gender-sensitive support, particularly regarding the activation of positive collective identification among boys. A review of the literature also documented a critically

high level of psycho-emotional distress (73.2% PTSD, 50% anxiety and depression), which underscores the necessity of immediate clinical intervention.

Thus, the formed identity of Ukrainian adolescent refugees, while exhibiting a high level of integration, remains under significant pressure from traumatic factors, which critically necessitates systemic and comprehensive psychological support. The conclusions of the work confirm the need to implement multi-level resilience-building strategies, which must include the early diagnosis of identification disorientation and emotional distress (specifically, through school screening), psychoeducation, and family involvement.

Directions for further research include studying the long-term impact of multiculturalism on the transformation of the regional and ethnic identity of adolescent refugees, as well as the development and empirical testing of differentiated psychological assistance programs that would take into account the revealed gender peculiarities of emotional involvement and adaptation mechanisms.

Бородай Я. О.
Науковий керівник: к. психол. н., доц. Книш А. Є.
НТУ «ХП»

КОУЧИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ

Актуальні тенденції в освіті вимагають зміни педагогічної позиції викладача від транслятора до фасилітатора (коуча, тьютора, ментора), що фокусується на здобувачах освіти, а не лише на змісті. Замість простої передачі знань, викладач стає провідником, який допомагає здобувачу освіти самостійно знаходити, аналізувати інформацію та формувати власні висновки. Педагогічний працівник потребує постійного удосконалення педагогічної майстерності в когнітивній, емоційній та мотиваційній сферах своєї діяльності. Підтримка фокусу на комунікаціях, партнерстві та емоційному інтелекті є критично важливою для викладача, адже саме ці компетенції визначають конкурентоспроможність у сучасному професійному середовищі.